

Hur får man en läsvänlig start på livet?

FORSKARNA TIPSAR

Forskningen visar att hemmet har stor betydelse för yngre barns intresse för läsning och läsutveckling. Men hur skapar man en god läsmiljö hemma, som främjar läsning för barn i åldern 0–9 år? Här bjuder forskarna på sina bästa tips.

Tipsen är hämtade från Lärarstiftelsens rapport 2025 "En läsvänlig start på livet". Rapporten grundar sig på enkätundersökning med över tusen föräldrar, intervjuer med forskare, experter, lärare och barn. Scanna koden för att läsa rapporten i sin helhet.

LÄRAR-
stiftelsen

Vi ses på lararstiftelsen.se

FORSKARNAS RÅD OM LÄSNING HEMMA

- Läs tillsammans: läs med barnen, inte bara för dem. Engagera er i samtal om boken ni läser.
- Flerspråkighet är en tillgång: läs på det språk som är mest bekant för barnet, även om det inte är svenska.
- Uppmuntra till berättande: låt barnen återberätta historier eller skapa egna berättelser.
- Gör läsning till en rutin: läs varje dag, även om det bara är tio minuter. Det är bättre med korta, regelbundna lässtunder än långa, sällsynta.
- Använd läsning i vardagen: inkludera läsning i dagliga aktiviteter, som att läsa skyltar eller mjölkpaket.
- Variera bokvalet: inkludera både skönlitteratur och faktaböcker för att bredda barnens läsrepertoar.
- Gör texter tillgängliga: ha böcker, tidningar och andra texter lättillgängliga och synliga i hemmet. Låt dem ligga framme.
- Använd biblioteket: låna böcker regelbundet och gör biblioteksbesök till en del av familjens rutin.
- Involvera barnen i bokvalen: uppmuntra och låt barnen själva välja böcker de är intresserade av.
- Skapa mysiga lässtunder: gör läsningen till en trevlig och avslappnad stund, läs i soffan eller i kojan.
- Involvera andra vuxna: uppmuntra mor- och farföräldrar, vänner och äldre syskon eller andra vuxna nära barnen att läsa för de yngre barnen.
- Var en läsande förebild: låt barnen se dig läsa. Det kan vara böcker, tidningar eller annat material.

Läsforskaren Carina Fast har i sin bok, "Läslust i hemmet, så stödjer du ditt barns skriv- och läsutveckling", presenterat en samtalsmodell som kan användas hemma när man som vuxen läser med ett barn. Modellen innefattar tre valfria steg.

1.

Återberätta. Vad som hände i berättelsen är inte alltid självklart så det kan man behöva nysta upp tillsammans. Ställ enkla frågor till barnet: Vad gjorde flickan i berättelsen egentligen? Vart skulle hon gå? Vad tog hon med sig? I det här steget kan man använda slutna frågor, det vill säga sådana frågor som bara har ett svar.

2.

Gissa och dra slutsatser. Nästa steg är att gå utanför texten och själv fantasera om hur någon tänkt eller varför något hänt. Man kan hjälpa barnet på traven genom att ställa frågor om sådant som inte står skrivet i texten. Till exempel om situationer där olika personer i berättelsen måste fatta ett beslut eller där de betar sig på ett visst sätt. Varför ville de resa i väg? Varför sa vargen till Rödluvan att hon skulle plocka blommor? Nu är det öppna frågor som passar bäst. I öppna frågor ges möjlighet till många och varierande svar. I det här steget är det meningen att barnets egna tankar ska komma fram. Det finns alltså inget rätt eller fel.

3.

Ta ställning. I det sista steget tar man ställning för eller emot personernas val och handlingar. Det kan vara svårt att veta vad man tycker. Ställ frågor som hjälper barnet på vägen: Tyckte du att det var rätt att ...? Kunde han ha gjort på ett annat sätt? Hur skulle du ha gjort? Här tränar sig barnet i att ta reda på vad han eller hon tycker. Du kan också försöka få barnet att motivera varför han eller hon tycker på ett visst sätt.

Enligt Fast är det viktigt att man som vuxen både lyssnar och själv deltar i samtalet – så att det blir ett levande samtal, inte ett förhör. Samtalen kan vara tokiga, roliga eller allvarliga. För den vuxne är det värdefullt att få ta del av barnets tankar och funderingar. Det skapar närhet. Och för barnet kan det bli ett unikt sätt att förstå och lära känna dig som vuxen lite bättre. Tänk att mamma också var rädd ibland när hon var liten. Och att pappa faktiskt kan vara det, fast han är 34 år.

